

«Бекітемін»

Қандыағаш өнеркәсіптік-экономикалық

колледж директоры

Оку *Б. Байбулов* Б. Байбулов

«15» мамыр 2024 ж

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТ

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат

1-бап. Жалпы ережелер

1. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына сәйкес әзірленген және сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға, анықтауға, жолын кесуге және «Қандыағаш өнеркәсіптік-экономикалық колледжі» МКҚК (бұдан әрі – колледж) сыбайлас жемқорлықтың салдарын азайтуға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл қызметінің міндеттерін, қағидаттары мен бағыттарын айқындайтын негізгі құжат болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың міндеттері:

- 1) Колледж қызметкерлерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын және жауапкершілігін қалыптастыру;
- 2) сыбайлас жемқорлықты уақтылы анықтау және келенсіз зардаптардың алдын алу;
- 3) Колледж қызметінің тиімділігін арттыру.
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты қолдану және жүргізу:
  - 1) Қазақстан Республикасының заңнамасында және Жарғыда көзделген өз функцияларын жүзеге асыру кезінде Колледж қызметінде қолданылатын;
  - 2) барлық Колледж қызметкерлері үшін міндетті;
  - 3) Колледждің әрбір қызметкері сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты қолдану және іске асыру үшін жеке жауапкершілікте болады.
4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты өзгерту «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырылады.
5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат Колледж қызметкерлерінің белгіленген ережелерді мүлтіксіз орындауға және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының алдын алуға бағытталған әрекеттері мен шешімдерін анықтайды.

2-бап. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер

1. Колледж қызметкерлері өз өкілеттіктерін жеке, топтық және басқа да қызметтік емес мүдделерде пайдалануға әкеп соқтыратын әрекеттерді болдырмау үшін Колледж қызметкерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдайды:
  - 1) мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу немесе алу мақсатында ресми таратуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдалану;
  - 2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қызметтік өкілеттіктерді орындауға байланысты сыйлықтарды қабылдау.
2. Колледж қызметкерлері өздерінің лауазымдық өкілеттіктерін жүзеге асыру кезінде:
  - 1) Қазақстан Республикасының заңдарында тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтардың және өзге де құқық бұзушылықтардың жасалуына жол бермеуге;
  - 2) мүліктік және мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында Колледждің ішкі құжаттарына сәйкес ресми таратылуға жатпайтын мүліктік және өзге де ақпаратты пайдаланбауға;
  - 3) басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермеуге немесе ынталандырмауға;
  - 4) тікелей басшыға мүдделер қақтығысының, қызметтік міндеттерін орындау кезіндегі жеке мүдделердің, сыбайлас жемқорлық мінез-құлыққа бейімділігінің және сыйлық алудың туындауы туралы хабарлауға;
  - 5) жеке және пайдакүнемдік мүдделерді басшылыққа алмауға;
  - 6) қызметтік өкілеттіктерін пайдалана отырып, қызметтік игіліктерді, жеңілдіктерді немесе артықшылықтарды алу үшін қызметтестеріне, басшыларға және басқа да лауазымды адамдарға сыйлық бермеуге және бейресми қызмет көрсетпеуге;
  - 7) егер бұл жақын туыстық қатынастардағы адамдардың (ата-аналар, жұбайлар, аға-інілер, апа-қарындастар, балалар) тікелей бағынуымен немесе бақылауымен байланысты болса, лауазымға тағайындаудан бас тартуға;
  - 8) сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенді болуға;
  - 9) әріптестерінен жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды қолдау және талап ету;
  - 10) ықтимал мүдделер қақтығысының, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың себептері мен шарттарын және олардың салдарын жою бойынша шараларды ұдайы қабылдайды;

11) кіріс алуға байланысты кәсіпкерлік және өзге де қызметті жүзеге асыруда кез келген адамға көмектесуден аулақ болуға.

3. Өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде қызметкер:

1) әріптестерге және басшыларға олардың бейтарап ресми шешім қабылдауына әсер етуі мүмкін қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын заңсыз өтініштер жасаудан аулақ болуға;

2) белгілі болған сыбайлас жемқорлық фактілері, сондай-ақ құжаттарды жедел өңдеу немесе қағазбастылық үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы тікелей басшыға дереу хабарлауға;

3) орындауға алынған өкімнің заңдылығына күмән тудыратыны туралы тікелей басшыға дереу жазбаша хабарлауға;

4) егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына қатысты болса, жоғары тұрған басшылыққа хабарласыңыз;

5) үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббирлеуден, сондай-ақ олардың атынан әрекеттер жасаудан аулақ болуға.

3-бап. Сыйлықтар

1. Колледж қызметкерлері өз әріптестеріне сыйлықты егер бұл іскерлік этика критерийлеріне сәйкес келсе және төменде көрсетілген критерийлердің жиынтығына сәйкес келсе ғана бере алады:

1) Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, есте қаларлық күндер, мерейтойлар сияқты дәстүрлі мерекелерге тікелей қатысты болуы;

2) дәлелді, пропорционалды және сәнді тауарлар емес;

3) қызмет, әрекет, әрекетсіздік, келісім, қамқорлық, құқықтарды қамтамасыз ету, мәміле бойынша белгілі бір шешім қабылдау, келісім, лицензия, рұқсат және т.б. үшін жасырын сыйақы бермеуге құқылы, немесе кез келген басқа заңсыз немесе әдепсіз мақсаттар үшін алушыға ықпал ету әрекеті;

4) сыйлықтар туралы ақпаратты жария еткен жағдайда Колледжге, қызметкерлерге және басқа тұлғаларға беделіне қауіп төндірмеу;

5) осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың және Колледждің басқа да ішкі нормативтік құжаттарының қағидаттары мен талаптарына және қолданыстағы заңнама нормаларына қайшы келмеуі тиіс.

2. Алғыс белгілері мен сыйлықтарды қорқытып алуға жол берілмейді.

3. Колледждің немесе қызметкерлердің атынан үшінші тұлғаларға қолма-қол, қолма-қол немесе қолма-қол ақшасыз, кез келген валютада сыйлықтар беруге жол берілмейді.
4. Қарапайым сыйлықтарды немесе банкеттерге шақыруды кездейсоқ қабылдау немесе ұсыну жақсы іскерлік қарым-қатынастарды заңды түрде ілгерілетуі мүмкін, бірақ қабылданған шешімдерге әсер етпеуі (әсер ету әсерін тудырмауы керек).

4-бап Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу

1. Тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді сатып алу кезінде мыналар ұсынылады:
  - 1) сатып алу үшін пайдаланылатын қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсауға;
  - 2) Сатып алу қағидаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге сатып алу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беруге;
  - 3) әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестікті қолдау;
  - 4) сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындылығына жәрдемдеседі;
  - 5) сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға;
  - 6) өнім берушіні таңдау туралы шешім қабылдауға құқығы бар немесе ағымдағы сатып алулардың бастамашылары немесе ұйымдастырушылары болып табылатын Колледж қызметкерлерінің жақын туыстарын, жұбайларын немесе туыстарын (жұбайларының туыстарын) ағымдағы сатып алуға қатысуға рұқсат бермеуге;
  - 7) атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген, сондай-ақ жосықсыз тұлғалар тізіліміне енгізілген өзі тартқан әлеуетті өнім беруші және (немесе) қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеуге құқылы.

5-бап. Персоналды таңдау, орналастыру және басқару

1. Персоналды таңдау, орналастыру және басқару кезінде басшылар:
  - 1) кадрларды туыстық, қауымдық және жеке адалдық белгілері бойынша іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеуге, меритократия қағидаттарының сақталуын қамтамасыз етуге;
  - 2) Қазақстан Республикасының қолданыстағы еңбек заңнамасының талаптарын сақтауға;
  - 3) Колледжге жұмысқа орналасу кезінде қызметкерге жүктелетін негізгі жауапкершіліктерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіруге;
  - 4) қызметкерлердің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеуге;

- 5) лауазымға тағайындалған Колледждің лауазымды тұлғаларынан қандай да бір жеке қызметтерді көрсету туралы өтінішпен талап етпеуге немесе хабарласпауға;
- 6) қызметтік міндеттеріне сәйкес қызметкерлердің міндеттері мен лауазымдық өкілеттіктерінің көлемін нақты және нақты айқындауға;
- 7) қызметкерлер арасында жұмыс жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеуге;
- 8) орындау анық мүмкін емес немесе өзінің қызметтік міндеттерінің шегінен шығатын, сондай-ақ заңға қайшы келетін бұйрықтарды бермеуге;
- 9) қызметтіктен тыс мәселелерді шешу кезінде бағыныштылардың қызметіне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбауға;
- 10) қарамағындағыларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеуге;
- 11) қарамағындағылар мен өзге де тұлғалардың Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын бұзуына жол бермеуге және жолын кесуге;
- 12) бір бөлімшесінің қызметкерлерінің өздерінің қызметтік міндеттерін орындауы кезінде туындайтын мүдделер қақтығысын шешу жөнінде уақтылы кешенді шаралар қабылдауға;
- 13) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша кешенді шараларды қабылдауға;
- 14) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды, оның ішінде бағынысты адамдармен бірге жоюға;
- 15) жоғары тұрған немесе төмен тұрған адаммен не жұмысы бойынша оған өзге де тәуелді адаммен ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатыспауға;
- 16) бағынысты адамдарды қызметтік емес немесе жеке тапсырмаларды орындауға тартуға жол бермеу.

6-бап. Колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру жөніндегі қызметі

1. Колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылының негізгі бағыттары:

- 1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында біртұтас Колледжтық саясатты жүзеге асыру және Колледжта сыбайлас жемқорлық мінез-құлыққа теріс көзқарасты қалыптастыру;
- 2) сыбайлас жемқорлықтың және басқа да құқық бұзушылықтардың алдын алуға жауапты Колледждің уәкілетті тұлғаларын анықтау;

3) Колледж қызметінің осындай тәуекелдерге көбірек ұшырайтын салаларын анықтау мақсатында сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалауды жүйелі түрде жүргізу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы тиісті шараларды әзірлеу;

4) Колледждегі мүдделер қақтығысын анықтау және шешу;

5) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы күрес мәселелері бойынша колледж қызметкерлерін оқыту, ақпараттандыру және кеңес беру (сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы күрес мәселелерін реттейтін нормативтік құжаттармен танысу, оқыту іс-шараларын өткізу, колледж қызметкерлеріне жеке кеңес беруді ұйымдастыру);

6) контрагенттермен өзара іс-қимыл жасау кезінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шараларын жүзеге асыру;

7) сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг (Колледждің ішкі құжаттарын, сондай-ақ Колледждің жарғылық қызметін сыбайлас жемқорлық әрекеттерді жасауға алғышарттардың болуына талдау, Колледждің сатып алу қызметін қалыптастыру және жүзеге асыру кезінде Колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартын енгізу); Колледждегі сыбайлас жемқорлықтың жай-күйі және Колледж қабылдаған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралардың тиімділігі туралы қызметкерлердің пікірлерін зерделеу, Колледжде орын алуы мүмкін сыбайлас жемқорлық әрекеттері туралы жеке және заңды тұлғалардың арыз-шағымдары мен өтініштерін талдау, Колледждегі сыбайлас жемқорлық әрекеттері туралы теріс жарияланымдарды талдау, Колледждің бұқаралық ақпарат құралдарындағы қызметі);

10) Колледж қызметкерлері үшін белгіленген құқықтар мен шектеулерді, тыйым салулар мен міндеттерді біріздендіру;

11) Колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен, ұйымдармен және азаматтармен өзара іс-қимылы.

2. Сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік атмосферасын қалыптастыру – қоғамда жалпы танылған құндылықтар жүйесі призмасы арқылы сыбайлас жемқорлықпен күресу қажеттілігіне Колледж қызметкерлерінің сенімін нығайту жөніндегі іс-шаралар.

3. Колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеті жалпы тәрбиелік, ақпараттық және ұйымдастырушылық шаралар кешені арқылы қалыптасады, оның ішінде:

1) кәсіптік оқыту;

2) тақырыптық бейнематериалдарды қарау және талқылау;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шараларын кейіннен әзірлей отырып, мемлекеттік органдардың (Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Ақтөбе облысы бойынша департаменті, Ақтөбе облысының прокуратурасы) және қоғамдық бірлестіктердің өкілдерімен кездесулер ұйымдастыру;

4) ішкі құжаттарды әзірлеу және енгізу;

5) түсіндіру және өзге де іс-шараларды өткізу.

4. Колледж өз қызметкерлерін кез келген сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға, тіпті ең елеусіз қылмыстарға төзбеушілікті қалыптастырады. Бұл ретте басты назар жазаның бұлтартпастығын түсінуге, мұндай оқиғаларды келешекте олардың орын алуына жол бермеу үшін алдын алу шараларын әзірлей отырып, төтенше деңгейге беруге аударылады.

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру үшін комплаенс қызметкері мен заңгер жауапты.

7-бап. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және оның алдын алуға бағытталған жұмыстарды ұйымдастыру үшін колледждегі лауазымды тұлғалардың жауапкершілігі

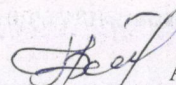
1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды өз құзыреті шегінде квазимемлекеттік сектордың барлық субъектілері және олардың лауазымды адамдары «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырады.

2. Сыбайлас жемқорлықпен күресуге және оның алдын алуға бағытталған шаралардың тиімділігі Колледж басшылығының іс-әрекеттің жүйелілігімен және үздіксіздігімен сипатталатын принципті ұстанымымен расталады.

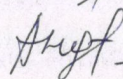
8-бап. Қорытынды ережелер

Осы сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат колледж директоры бекіткен күннен бастап күшіне енеді.

Директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары

 А.Кулкаева

Кадр инспекторы

 А.Андабаева